

KŠEFT

Víto Staviarsky

KŠEFT

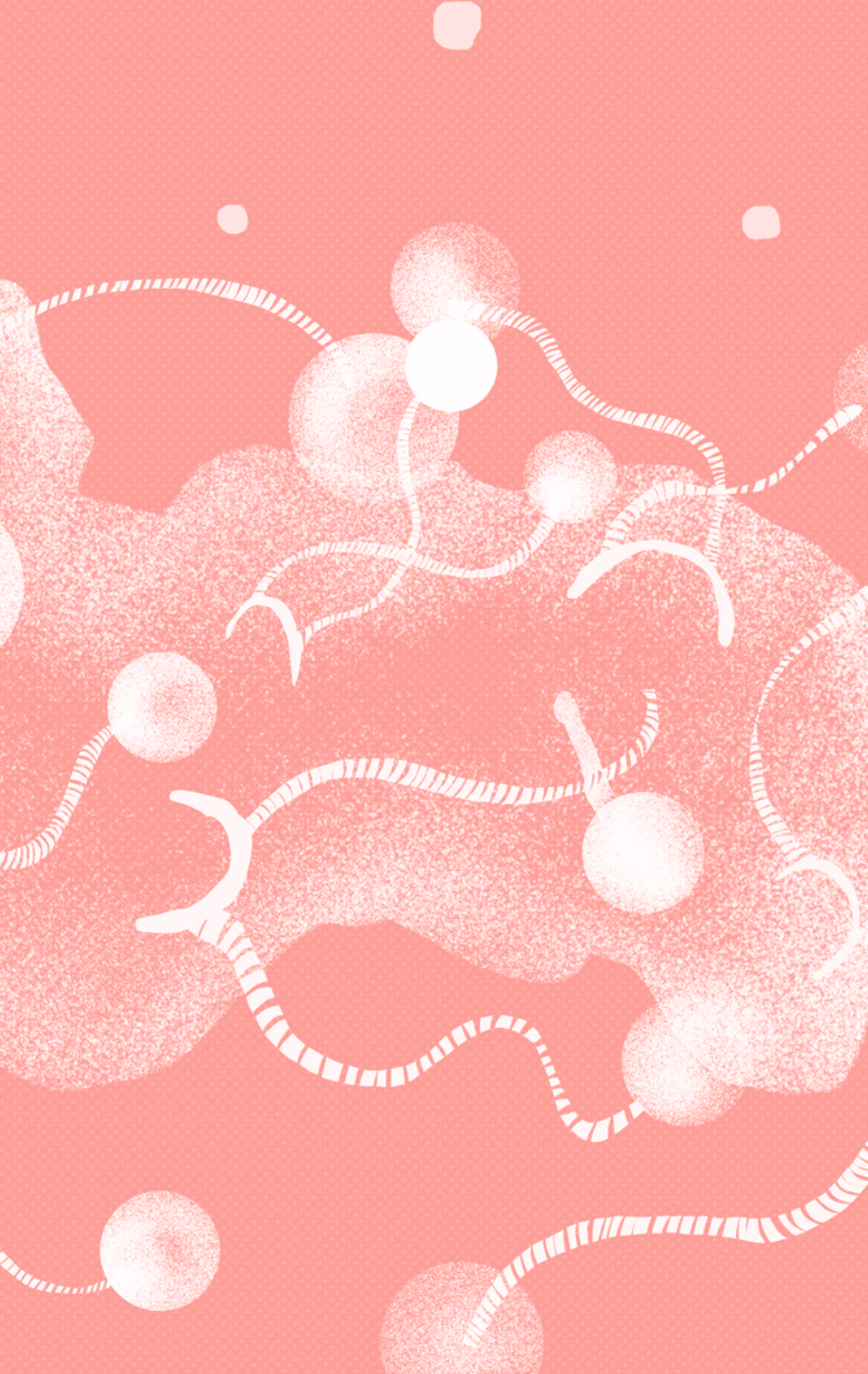
Víto Staviarsky

STAVIARSKY

vydavateľstvo Staviarsky
2019

KŠEFT

STARÁ LEGENDA

Na jarmok do Hlohovca sme išli zdanlivo zbytočne. Bolo to ďaleko, ľudia sa iba znudene trúsili, nemali o nič záujem, všetko už videli.

„Pozri, čo predávajú,“ hovorí mi večer žena.

Oproti nášmu stánku stál tučný cigán s fúzami, v ruke držal zväzok čeleniek s farebnými hrkálkami, na zemi pri nohách mal veľký igelitový mech. Tváril sa vyplašene. Asi predával načierno.

„A čo má byť?“ spýtal som sa mrzuto.

„Nič. Iba že mu to dobre ide. Všetci s tým behajú.“

Zaujímavé. Doposiaľ som si nič nevšimol. Ja si však veľmi málo všimam.

„Nejaká sprostosť,“ zhodnotil som.

„Nezoberieš pár kusov na skúšku?“

Nechcel som. Bol som naštvaný, že som do toho Hlohovca vôbec išiel. Ale žena naliehala. Vybral som sa teda za cigánom.

„Po čom to dávate?“ spýtal som sa ho.

„Päťdesiat korún,“ odvetil.

„A vo veľkom?“

„Dvadsaťpäť.“

„Dajte mi päťdesiat kusov,“ povedal som.

Nechcel. Že má málo. Keď som sa vracal k stánku, dobehol ma iný cigán, taký v šiltovke, ani neviem, kde sa tam nabral, ťahal ma kamsi dozadu k bufetom. Sedela tam za stolom odfarbená cigánka, vedľa nôh mala modrý mech.

„Ja ti predám,“ hovorí mi cigán v šiltovke. „Je to dobrý tovar, neolútuješ.“ Stále čosi prežúval. Asi umelý chrup, alebo čo. Možno si naň nevedel zvyknúť.

Keď som sa so sáčkami v ruke vracal k autu, vybral som, iba tak zo špásu, zopár tykadiel, že si ich lepšie obzriem. Zastavila ma skupinka mladých.

„Vy predávate tie anténky?“ pýtali sa ma.

Chcel som ich poslať do hája, ale jeden mi vraví: „Hľadáme vás celý večer. Predáte nám desať kusov?“

Nasadili si ich na hlavy a začali sa smiať ako blázni.

„Po čom sú?“ chceli vedieť.

„Šesťdesiat,“ povedal som vážne.

„Neboli za päťdesiat?“

„Zle si počul,“ odvetil som.

„Dobre, tak dajte!“

A mal som vo vrecku šesťsto korún. Po pár metroch sa situácia zopakovala. Kým som prišiel k autu, vypredal som všetky tykadlá. Vrátil som sa k bufetom, že kúpim ďalšie, ale starý cigán tam už nebol. V dialke som ho zahliadol, ako odchádza aj so svojou odfarbenou cigánkou.

„Máte ešte niečo?“ spýtal som sa, keď som ho dobehol.

„Vypredané, do bodky!“ usmial sa.

„Pošlite mi tristo, na skúšku,“ povedal som a napísal som mu na lístok adresu.

Nejde o to, či sa ti nejaký tovar páči. Keď sa dobre predáva, hneď si ho oblúbiš. Veď čo je také úžasné na čelenkách s farebnými bobulami? Nemôžeš ich zavesiť do stánku, ani položiť na stôl. Musíš ich držať v ruke, hrkať nimi, žmurkať na deti, usmievať sa ako idiot. To už je lepšie prezliecť sa za Káčera Donalda, alebo za reklamný stĺp. V stánku sa aspoň skryješ.

Ak chceš niečo predávať, dobré je spraviť si skúšku. Keď som začínal, kupoval som sto druhov hračiek po tri kusy. Neskôr som už brával tri druhy hračiek po sto kusov. Najlepšie je však zobrať rovno tristo kusov z jediného druhu. Ale z ktorého? Je to záhada.

V prípade tykadiel to však viazlo na dodávkach. V prvej zásielke mi prišlo dvesto. Vo Vranove som ich predal za hodinu. Do Levíc mi prišlo tristo, hoci som chcel päťsto. Predal som ich ešte v ten večer. Cigáni ich predávali od rána do noci. Štyri miesta na všetkých križovatkách. Ledva ich stíhali vyťahovať z mechov. Museli ich predať na tisíce. Nevedel som sa s tým zmieriť. Pozoroval som ich z dialky. Starý cigán v šiltovke si ma všimol a privolať ma.

„Nestíham ich nosiť,“ hovorí mi. „Jednoducho nevládzem.“

„Potrebujem aspoň tisíc kusov. A musím vedieť, že mi naozaj prídu,“ poťažoval som sa mu. „Čo je na tom ťažké poslať balík?“

„Horšie je, že ich musíme pašovať vlakom z Maďarska. Lenže to preniesieme nanajvýš tisícpäťsto kusov,“ pošepol mi, vyberal z mechu tykadlá a ďalej predával. „Ale nebojte sa, dohodol som sa s Monikou, dcérou. Bude vám ich posielat'. Chodí síce do roboty, ale nech si privyrába. Musíte ich však odoberat' pravidelne.“

Dal mi na ňu číslo. Sezóna bola na konci, čakal ma už iba november a vianočné trhy, no aj tak som to riskol. Boli mi jasné všetky výhody. S tykadlami sa postavíš niekde na križovatku, predávaš naraz aj z troch miest. Nemusíš stavať stánok o piatej ráno, natahovať sa o flek. Začneš pekne o jedenástej. Zavolať som teda dcére.

„Tisíc kusov?“ horekovala s maďarským prízvukom. „Ako vám ich doručím?“

„Po železnici,“ povedal som.

V tej dobe to ešte fungovalo a bolo to lacné.

„Ak mi slúbite, že nebudete dávať iným, objednám si o týždeň ďalších tisíc kusov.“

Chcel som ju zamestnať naplno, nech nerozmýšľa o hlúpostiach.

„No dobre,“ hovorí mi. „Už dnes som si vás tak trochu obľúbila.“

Bol to dobrý tovar, aký sa objaví raz za pár rokov. Predáva sa asi dve sezóny. A ty ich musíš naplno využiť.

Neskôr som sa Moniky pýtal, ako k tykadlám vôbec prišli. Čo to bol za nápad? Ako ich objavili?

Monikin otec mal v Budapešti dobrého kamaráta, Jóži báčiho. Bol už v dôchodku, ale kedysi vyrábal hračky, hlúposti, ktoré sa predávajú pri kolotočoch. Opičky na gume, vrtulky, trúbky, pískacie slimáky, bábiky, autíčka, loptičky, jojá, gumené pavúky, čo skáču, svietiace kostry, pištole na kapsle, pišťalky od výmyslu sveta. Lakatoš, Monikin otec, od Jóži báčiho celý ten arzenál roky skupoval a predával ho na púťach, hodoch a jarmokoch. Začiatkom leta za ním však prišiel, obzeral si všetky tie haraburdy, vzdychal, škrabal sa vo vlasoch, a opýtal sa Jóži báčiho, čo také by mohlo ísť. Všetko už skúšal. Ľudia však staré vykopávky nechcú. Dávajú prednosť novým hračkám z Číny, autíckam na ovládanie, nie týmto predpotopným

odliatkom z plastu. Jóži báči iba so smiechom mával rukou. „Všetko sa opakuje. Ľudia sa nového nabažia, k starému sa vrátia.“

Lakatoš sa na to díval kriticky.

„Čo tam po tom, že sa vrátia, lenže my tu už nebudeme,“ vzdychal. Potreboval nejaký nápad. Inšpiráciu.

„Vyskúšaj toto,“ ukázal na stenu Jóži báči. „Pred tridsiatimi rokmi sa to predávalo na jarmokoch. Bola to veľká móda. Potom sa na to zabudlo. Možno nastal ich čas.“

Zvesil zo steny čelenku s farebnými hrkálkami na pružinkách.

„Čo to je?“ nechápal Lakatoš. Obzeral si tykadlá s veľkou nedôverou. „Za vyskúšanie nič nedáš,“ zasmial sa Jóži báči a vytiahol z veľkého mecha päť igelitových vreciek s tykadlami.

Lakatoš ho počúvol. Začal predávať čelenky na stole spolu s bábikami, autičkami, pištoľkami. Lenže nikto si ich nevšímal. Vláčil ich so sebou celé leto.

„No, ako si pochodil?“ zaujímal sa Jóži báči, keď za ním Lakatoš dorazil na konci augusta. Všimol si, že berie iba pišťalky, vrtuľky a autička.

„Nechcú to. Mám ich na stole, ale nikto si ich nevšíma.“

„Nesmieš ich mať na stole! Musíš ich mať na hlave! Takto!“ poučal ho Jóži báči a nasadil si čelenku. Stál pred Lakatošom, guľičky na pružinke sa kývali a cinkali. Lakatošovi to prišlo smiešne.

„Prepáč, Jóži, ja nemôžem,“ ošíval sa. „Mám sedemdesiat, mysleli by si, že som sa zbláznil.“

„Ako chceš,“ vzdychol si Jóži báči, vybalil tykadlá a vytvoril z nich hustú, pestrofarebnú kyticu. „Musíš ich držať takto, aby upútali deti.“

„Nie, nie, prestaň, hanbím sa!“ ošíval sa Lakatoš.

Na najbližšom jarmoku sa aj napriek tomu rozhodol, že starca počúvne. Nasadil si tykadlá na hlavu, stál pred stolíkom s kyticou čeleniek v ruke, prežúval protézu, prešlapoval na mieste. Dospeli sa na ňom smiali, deti naňho ukazovali prstami. Bolo to nad jeho sily. Najradšej by tykadlá šmaril o zem. Už ich chcel odložiť, lenže pribehla akási mamička, kúpila si dvoje, ďalšia to videla a chcela tiež. O pätnásť minút vypredal všetky.

„Jóži báči, daj mi sto kusov!“ hlásil, keď dorazil v pondelok do Pešti.

„Čo som ti hovoril? Staré dobré tykadlá! Na tridsať rokov upadli do zabudnutia. A my ich teraz vzkriesime!“

O týždeň bol Lakatoš u Jóži báčoho znova. Zobral dvesto. Ďalší týždeň tristo. Tykadlá sa predávali ako čerstvé rožky. Len čo ich vybalil, ľudia sa za nimi šli potrhať. Vypukla hotová hystéria.

Niečo na tom bude. Asi si to pamätajú z detstva, rozmyšľal Lakatoš. Keď však prišiel k Józimu o týždeň, starec iba vzdychal. Mal cukrovku a keď Lakatoš vyhlásil, že chce rovných tisíc, iba lamentaloval a krútil hlavou. Nemal vyrobené nové tykadlá. Ostalo mu iba posledných sto.

„Preboha!“ skríkol Lakatoš. Bol tykadlami úplne posadnutý. Za mesiac si kúpil nový televízor, práčku. Teraz na jeseň ho čakajú najväčšie akcie. Trnava, Levice, vinobrania. Má znova predávať tie hlúpe autička, bábiky, pištálky, vrtulky? Všetky ich odložil do pivnice. Chce predávať tykadlá. Nič iné! Obchodníci ich od neho pýtajú. Mohol by dodávať vo veľkom. „Čo teraz? Čo teraz?“ bedákal.

„Asi mi nezostáva nič iné, než oprášiť staré formy a zahájiť výrobu,“ vzdychol si Jóži báči. „Dúfam, že to nie je iba chvíľkový ošiaľ.“

Lakatoš ho však zaprisahával, že bude odoberať tisíce.

Jóži báči (starý, chorý, ale nadšený) zamestnal teda rodinu, dcéry, vnučky, zaťov. Kto mohol, ten pomáhal. O týždeň mal pripravených päťsto, o ďalší týždeň tisíc. Po tykadlách sa iba zaprášilo. Lakatoš ich vláčil cez hranice a zakaždým sa chvel, že ho načapú colníci. Raz chodil sám, potom žena, dcéra. Zasnubil do pašovania dokonca aj najlepšieho kamaráta. To sa mu nakoniec vypomstilo. Kamarát sa od neho odtrhol a začal mu nemilosrdne konkurovať. Ponúkal tykadlá kadekomu. Na Mikuláša ich už mali aj balónkari. Bola len otázka času, kedy ich budú mať všetci.

ING. PURDEŠ

Kedysi som mal na trhovisku stánok s drogériou, práškami, saponátmi. Konkurencia vtedy nebola veľká. Baba vo vedľajšom stánku predávala metódou „dve koruny na prášku“. A o dva mesiace skrachovala. Mal som predavačku, ja som iba zásoboval. No aj tak mi to dalo zabráť. Okrem stánku som mal ešte predajňu v meste.

Jedného dňa som prišiel na tržnicu s tovarom a pri stoloch, kde predávali zeleninári, som si všimol chudého chlapíka s plešinou. Predával kozmetiku, šampóny, spreje, krémy, priamo z balenia. Ceny mal nízke. „Otca ti naháňam,“ hovorím si, „čo tu vôbec chceš?“ Pobudol iba jeden deň a už sa neukázal.

O rok neskôr som chlapíka stretol v kaviarni. Mal na sebe ružové sako a oranžovú kravatu. Len čo ma zbadal, hneď na mňa mával. A či si môže prisadnúť.

„Počul som, že si scenárista,“ usmial sa a zažmurkal očami. „Napíš mi scenár!“

„Napíš si ho sám!“ odsekol som mu namrzene. „Čo si ty, nejaký agent?“

Predstavil sa mi. Volá sa Ľubomír Purdeš a robí pre mestskú televíziu.

Na také a podobné návrhy som bol alergický. Radi by videli svoje príbehy, tie svoje zaprdené biografie bez cieľa, premrhané v krčmách, či debilných robotách, občas nejaká tá nevera, alebo bohapustá ožieračka. Nechápal som, načo to chce. Beztak som už nepísal scenáre. Pri troch deťoch to bolo príliš vyčerpávajúce a riskantné. Radšej som sa dal na obchodovanie.

Chlapík mal báječný nápad pre film. Podľa Hrušovského prózy. Niečo na pomedzí realizmu a romantizmu. Takých nápadov som už videl.

„Máš knižku, námet, pracuj!“ zasmial som sa.

Nie je vraj spisovateľ. Štylistika mu nikdy nešla. Obracia sa na mňa ako na odborníka. Natáčalo by sa to v televízii.

„A čo ja s tým? Ani mi nie je jasné, čo na tom chceš robiť. Nie si režisér, scenárista, dokonca ani autor námetu. Myslíš si, že niekto

bude nakrúcať film, lebo sa ti páči nejaká kniha? Knižiek je milión. Zabudni na to.“

Začal mi rozprávať príbeh. Plietol piate cez deviate. Bol to taký prifarbený mišmaš. Dopil som kávu.

„Ak chceš, môžeš mi predávať v stánku,“ povedal som mu. „To je všetko, čo ti môžem ponúknuť.“

Bol by som na celú príhodu aj zabudol, keby som ho náhodou nestretol na ulici. Už nemal to smiešne ružové sako. Televízia skrachovala. Bol čerstvo nezamestnaný. A či tá moja ponuka platí, spýtal sa.

„Platí,“ povedal som.

Začal so mnou chodiť na jarmoky. Predávali sme plyšové hračky. Žena bola na materskej a tento zanietený filmár sa mi celkom hodil. V skutočnosti to bol vyštudovaný poľnohospodársky inžinier. Kým stál v stánku, mohol som sa zatiaľ prechádzať po jarmoku s pivom v ruke a pozorovať ľudí. Bolo to lepšie, než sedieť doma zavretý v izbe a písať po nociach scenáre. Takýto život sa mi páčil. Konečne som dobre spával. Nemusel som čakať na honoráre a triasť sa, že mi v byte vypnú elektrinu. Stačilo vyraziť na cestu. Purdeš so mnou chodieval rád. V aute nadšene počúval moje nekonečné prednášky o výstavbe dramatického deja. Aristoteles hento. Aristoteles tamto. Pri takých rečiach ti cesta ubehne rýchlo. A potom: Postav stánok! Prines tovar. Čo stojíš? Zbal' tovar! Stal sa mojím asistentom a verným poslucháčom. Naše výjazdy ho údajne veľmi obohacovali. Bola to preňho hotová filmová škola. V skutočnosti mu to však nebolo na nič.

FESTIVAL OHŇOSTROJOV

Tá čiernooká sa smiala na všetkom, čo som povedal. V motoreste pod Tatrami som si dal pivo a ona tiež.

„Máš ju,“ pošepol mi Purdeš, keď sme sa vracali do autobusu. Čierna si sadla ku mne, blondína k Purdešovi dozadu. Boli z Bardejova, ale robili v Jihlave v nejakej textilke. Asi mali málo príležitostí, alebo si chceli po ceste užiť, neviem. Vybral som z ruksaku fľašu rumu, hodil som hlášku – a čierna šla do kolien. Keď som podával Purdešovi fľašu, povzbudivo na mňa žmurkal. Onedlho vypukol v autobuse hurhaj. Dievčatá sa smiali na každej hlúposti. Došlo aj na spev. Šofér každú chvíľu hlásil do mikrofónu, aby sme boli konečne ticho. Keď mal autobus prestávku, išli sme si s čiernou zafajčiť. Čosi švitorila, ani som ju nepočúval, mal som už dosť vypité. Purdeš z autobusu vôbec nevyšiel. Cez okno som si všimol, ako sa s blondínou vzadu bozkávajú. Čiernooká si to všimla tiež. Keď sme sa vrátili dovnútra, Purdeš šmátral blondíne prstami pod košelou. Čiernooká sa ku mne pritúlila. Otočil som sa k nej a posledné, na čo si pamätám, bolo, že ma pobožkala na ústa.

Zobudil som sa v Brne na Zvonařke, mrzutý a s miernou opicou. Ráno bývam mrzutý, aj keď som triezvy. Vystúpili sme z autobusu, schmatli sme tašky, chcel som ešte zakývať tej čiernej, lenže spala.

Ubytovňa Radka sa nachádzala blízko stanice. Taká papundekľová, robotnícka. Keď sme sa ubytovali, hodil som sa na posteľ oblečený, obutý a okamžite som zaspal.

Prebral som sa až poobede. Purdeš sedel na posteli v gatiach, šúchal si plešinu a čakal, kedy vstanem.

„Mám jej adresu, asi za ňou pôjdem,“ básnil o blondíne z Bardejova. Volala sa Mária. Meno čiernej som si vôbec nezapamätal.

Zobrali sme tašky s tykadlami a išli sme predávať. Mal som zlosť, že začíname tak neskoro. Že som tak dlho spal. No keď sme dorazili na Námestie slobody, bolo skoro prázdne. Iba pár ľudí a hnusná horúčava. Na pódiu hrala dychovka. Medzinárodný festival ohňostrojev. Akcia bola rozhádzaná po celom Brne. Na priehrade, na Špilberku, na Kraví hoře. Pre istotu sme sa radšej nikam nepresúvali. Keď sa ochladilo, rozbaliť sme to na rohu pred Baťovým obchodom. Neskôr sa Purdeš

odpojil a predával pri historických električkách, kde chodilo viac detí. Ako tam pobehoval s čiernymi okuliarmi, pirátskou čelenkou a tykadlami na hlave, pripomínal mi Ferda Mravca.

„Zves si z ruky tie ponožky,“ radil som mu. „Budíš nimi rozruch.“

Ale nepočúvol ma. Čo je na tom zlé, keď si suší na rukách ponožky? Takto mu aspoň rýchlo vyschnú.

Po celý čas mu vrtala v hlave tá chudá blondína. Na druhý deň dospel k názoru, že keď skončíme, pôjde ju navštíviť. Volal aj mňa, ale odmietol som. Nešiel by som, ani keby boli dievčence zo zlata.

Tykadlá mali v Brne veľký úspech. Do soboty večera nám po nich ostali iba prázdne tašky. Mrzelo ma, že sme ich nezobrali viac. Napokon mi Purdeš odovzdal tržbu (zárobok a peniaze na cestu si nechal) a ja som utekal na stanicu, aby som stihol posledný autobus. Purdeš ostal v Brne.

Neskôr mi o svojom výlete porozprával. Do Jihlavy šiel nočným rýchlikom. Dorazil tam o pol piatej ráno. Lenže Mária musela ísť do roboty. Celý deň ju čakal v krčme, podriemkavajúc pri stole, nad pivom. Miestni štamgasti ho však stále budili a nedali mu pokoj. O pol štvrtej sa konečne zdvihol a išiel pred fabriku, Márii oproti. Dúfal, že ho pozve na ubytovňu a že si trochu pospí, lenže Mária chcela ísť radšej do krčmy. Zavolala aj svoju čiernookú kamarátku. Stiahli šesť litrov vína, tancovali až do noci a dobre sa zabávali. Keď prišla na dievčatá únava, rozhodli sa, že pôjdu na ubytovňu. Účet zaplatil Purdeš. Ostali mu už iba peniaze na cestu. Ako sa vracali nočnými ulicami, spievali si východniarske pesničky. Purdeš sa už nesmierne tešil na posteľ a na útle Máriino telo. Pred ubytovňou ho však čakalo nemilé prekvapenie. Dievčatá ho odmietli zobrať na izbu. Vyhovorili sa, že vstávajú ráno na šiestu a musia sa vyspať. Nechali ho stáť pred bránou. Celý nešťastný sa dotackal na stanicu. Najbližší rýchlik mu išiel až o desiatej ráno. Nasledujúci deň sa iba bezcieľne túlal po Brne, bez peňazí, v ukrutnej horúčave. Nemohol si dať ani len malé pivo. Rozhodol sa, že domov pôjde nočným autobusom. Lenže ten ho nezobral. Bol plný. Ďalšiu noc musel stráviť v čakárni na stanici. Tam doňho zapárali opití cigáni z herne. Domov sa vrátil až v utorok poobede. Ale vôbec neľutuje. Stálo to vraj za to.

ŠPANIELSKO

Dlho som vtíkal Purdešovi do hlavy, aby si k sebe našiel niekoho, s kým by mohol chodiť predávať. Nejakú sympatickú slečnu napríklad. V dvojici je aspoň zábava. Napokon si našiel kamaráta, asi o pätnásť rokov mladšieho. Mariána. Zoznámili sa niekde v bare. Začal som ich posielat na rôzne výjazdy do Čiech na pivné festivaly, na mestské slávnosti a všakovaké púte. Celkom sa zohrali. Na akciách pili a balili baby. A potom prišli s takým nápadom: Prečo by nemohli predávať tykadlá za eurá? Napríklad v Španielsku?

„Dáš nám na komis štyristo tykadiel. My ti dáme za každé šesťdesiat korún, akoby si ich predával na Slovensku. Rozdiel bude náš. Je horúco, ľudia sa ťahajú k vode. Kto bude chodiť na trhy alebo na mestské slávnosti?“

Krútil som nad tým hlavou. K podobným plánom som býval skeptický. Ale nič som tým neriskoval. Ibaže im zhabú tykadlá na hraniciach. Keď som však videl to ich sväté nadšenie, nakoniec som súhlasil.

Marián mal v Španielsku strýka. Veľkého boháča. Celá rodina doňho hučala: Choď za ním, pomôže ti k dobrej robote. Ak by tam náhodou ostal, peniaze a zvyšné tykadlá dovezie domov Purdeš. Jedného horúceho dňa som ich šiel odprevadiť na stanicu. Cestu si hradili sami. Last minute. Autobus bol pekne starý, keď našaroval, strašne dymil. Na rozlúčku som obom poprial šťastný pobyt a dobré kšefty. Bola to príšerná cesta, spomínal neskôr Purdeš. Dym, dusno a ten debilný autobus sa stále kazil. Triasol sa, akoby sa mal každú chvíľu rozpadnúť. Sedeli v ňom natlačení ako sardinky, už ani nevedeli, ako sa majú poskladať. Zastavovali iba na pumpách. V Monaku dostali ponorkovú chorobu, pohádali sa a zvyšok cesty sa nerozprávali. Keď dorazili do Španielska, na tom úžasnom letovisku v Malage im však obchod vôbec nešiel. Na pláži predali iba tri tykadlá. Aj to nejakým Čechom. „Tie kapitalistické svine sa na teba dívajú ako na nejakú špinu,“ sťažoval sa mi Purdeš. Bol tam taký malý prímorský trh, lenže miestni obchodníci na nich hľadeli krivo. Žili iba na bagetách zo supermarketu. Po štyroch dňoch si povedali,

že to nemá význam, a rozhodli sa ísť za Mariánovým strýkom. To ešte len bola cesta. Autobusom do Zaragozy a potom hore, stále na sever. Prešli celé Španielsko. Purdeš preklínal deň, keď sa narodil. Chcel sa už vrátiť, lenže Marián naliehal. Celý čas básnil o svojom bohatom strýčkovi. Ale keď dorazili na miesto – hrôza. Mestečko celé z kameňa ako v stredoveku. Prišli akurát v čase siesty. Nikde ani živej nohy. A hneď sa za nimi pustila svorka psov. Ak predsa niekoho stretli, díval sa na nich ako na vrahov. Ľudia pred nimi zatvárali okenice. Žiadna civilizácia. Nič. Iba suchá, vyprahnutá zem. A psi šli stále za nimi. Asi po dvoch hodinách blúdenia konečne našli strýkovu haciendu. Bola obohnaná kamennou hradbou. Nevedeli sa do nej dlho dobúchať. Napokon vykukol strýko cez malé okienko. Ale neotvoril im. Začal ich vypočúvať, overovať si totožnosť. A tí psi stáli okolo nich v polkruhu a zlostne vrčali. Po zložitom vyjednávaní strýko Mariána nakoniec vpustil dovnútra. Purdeša nie. Musel čakať pred bránou až do noci. Čo však čert nechcel, vysnorili ho akési mravce. Vliezli mu pod šaty, štípali ho všade, nevedel pred nimi ujsť. Mal ich už plné tašky. Keď mu strýko konečne otvoril, do domu ho aj tak nepustil. Spali s Mariánom v nejakej rozbitej kôlni. Ani najesť im nedal. Ráno, keď vypadli, chudákovi Mariánovi bolo do plaču. Strýko ho večer dlho vypočúval. Býval biznismenom, na staré kolená sa však utiahol do tejto diery medzi kamenné hradby. S rodinou nechcel mať nič spoločné. Bola to, podľa neho, čvarga. A nech si Marián nemyslí, že od neho niečo dostane. Nikomu nič nedá. Nech ho neterorizujú! Ako mladý sa musel tvrdo prebijať. Začínal sám v nemilosrdnom svete. Nikto mu nepomohol. Ani on nepomôže. Aby Mariánovi zháňal prácu, nejaké teplé miestečko? To by sa mu páčilo! Nech si ju nájde sám. Nech začne od nuly ako on. Keď mu pomôže, v živote nič nedosiahne.

Čakali na autobus v tej prázdnej, vyprahnutej kamennej diere, nemali čo jesť, ani čo piť. Nebol tam ani obchod, aby si niečo kúpili. Miestni ľudia na nich hľadeli neprívetivo. S úľavou si vydýchli, až keď sedeli v autobuse. Lenže stále ich žrali tie mravce. Cestou rozmýšľali o úskaliach života v cudzine a tešili sa na domov. Keď mi doniesli

tašky s tykadlami, boli celé od prachu, ešte stále v nich pobežovali tie španielske mravce z mestečka, kde dávajú líšky dobrú noc. „Keď ideš na východ, povedzme do Uble alebo do Stakčina, tak to ešte nie je koniec sveta,“ zhodnotil Purdeš. „Ale v tom Španielsku, tam prisámbohu bol.“

VÝCHODNÁ

Kým boli tí dvaja na cestách, išiel som predávať na festival do Východnej. Len čo som vystúpil z auta, všimol som si dievča s krásnymi nohami. Šiel som za ním medzi stánkami s občerstvením a stále som hľadel na tie jej krásne dlhé nohy.

„Máte pekné nohy, slečna,“ povedal som, keď som ju míňal.

„Vážne? A kedy to oslávime?“ zasmiala sa.

„Mám teraz robotu,“ hovorím jej. „Možno večer.“

Dal som si pivo, na križovatke pred ožraniskom som vybral z ruk-saku tykadlá a začal som predávať. Ľudia reagovali dobre. Onedlho sa pri mne zastavili dve dievčence. Tučná a pekná. Či nechcú brigádovať, spýtal som sa ich. Pekná sa hanbila, tučná nie. Strčil som im do rúk tykadlá, sadol som si obďaleč do trávy, fajčil som a popíjal pivo. Tučnej to šlo dobre, vedela sa prihovárať deťom. Pekná bola nešikovná, stála ako Venuša s kyticou tykadiel, padali jej na zem, škriabali jej ruky. Onedlho sa vedľa nás usadila partia dredatých bubeníkov. Na bubny pozor! Príťahujú pozornosť. V tej chvíli je po kšefte. Posunul som dievčatá o sto metrov nižšie a predaj sa znovu rozbehol. Ležal som v tráve, vyhrieval som sa na slniečku, tučná za mnou každú chvíľu pribiehala, podávala mi peniaze a ja som jej dával, na oplátku, nové sáčky s tykadlami. Nadšenie mladých dievčat netrvá nikdy dlho. Keď vypredali ruksak, začali sa sťažovať, že ich bolia nohy. Dal som teda každej po stovke, poďakoval som sa im a šiel som do auta po nový tovar. Počkal som na večer, kúpil som si ďalšie pivo a postavil som sa na križovatku pod lampu.

Predávať večer vo Východnej nie je žiadna slasť. Opilci do teba rýpu. Dievčatá chcú všetko zadarmo. Dožralo ma to, a tak som sa

rozhodol, že budem vymieňať tykadlá za podprsienky. Žiadne rozdávanie. Výmenný obchod a basta. Boli prekvapené mojim návrhom. Rozmýšľali, či sa im to opláti. No aspoň mi dali pokoj.

„Nemám podprsienku,“ hovorí mi jedna. „Ale niečo vám ukážem.“

Vyhrnula si tričko a vyvalila na mňa biele, pekne naliate prsia. Dal som jej, za tu námahu, tykadlo.

„Budete tu ešte hodinku?“ spýtala sa ma iná, taká pekná počerná.

„Budem,“ pritakal som. „Prečo?“

„A keby som chcela dvoje?“

„Prihodte nohavičky,“ zasmial som sa, no nebral som to vážne.

„Dobre, ale musím pre ne ísť domov,“ zašepkala hanblivo.

Dal som si ďalšie pivo, pod lampou ma bolo dobre vidieť, o chvíľu som mal poloprázdny ruksak. Bol som už unavený, končím, hovorím si, aj zajtra je deň, keď zrazu pribehla tá pekná počerná, celá zadýchaná, podáva mi podprsienku a čipkované nohavičky.

„Aká som rada, že som vás stihla,“ šteboce. „Dúfam, že ponuka ešte platí?“

„Jasné,“ zasmial som sa.

„Bývam až vo Važci,“ hovorí mi. „Celú cestu som utekala.“

Nastrkal som si jej čipkované prádielko do ruksaku (hoci som netušil, načo mi bude), dal som jej dve tykadlá a ona ma od radosti vybozkávala.

Šiel som sa prezliecť. Noci pod Tatrami bývajú chladné. Keď som sa vracal k autu, znovu som stretol dievča s dlhými nohami. Stálo na tom istom mieste ako na obed. Akoby na mňa celý čas čakalo.

„No čo? Oslavujeme?“ usmialo sa na mňa.

Modré oči, blond, ostrihaná na chlapca. Volala sa Zuzana. Dali sme si pivo, zahustili ho rumom. Pri vedľajšom stole hrala cigánska muzika. O chvíľu už bola celá rozšantená. Taký krásny kompliment údajne ešte nezažila. S kým tu je? zaujímal som sa. Nechcel som, aby ma po Východnej naháňal nejaký jej žiarlivý frajer. S rodičmi, priznala. Ale tí sú zvyknutí chodiť spať so sliedkami. V amfiteátri práve skončil program. Pri šiatroch sa rozpútala zábava. „Pod tancovať,“ navrhla mi Zuzana.

Ošival som sa, že som na to pristarý.

„Nie si. Len poď.“

Tancovali sme a pili hlboko do noci. Cigáni pri vedľajšom stole hrali falošne a začali sa medzi sebou hádať. Vtáčky už štebotali.

„Poďme niekam inam,“ pošepla mi Zuzana, pozrela na mňa vážne, oči sa jej leskli. „Niekde tamto... na lúku...“

Bol som unavený a sedelo sa mi dobre. No tvárila sa veľmi záhadne. Napadlo mi, že by som jej pri tej príležitosti mohol dať to čipkované prádielko. Dopil som teda rum, chcel som vstať, ale keď som sa obzrel, veľmi som sa zľakol. Za mnou stál rozhorčený mohutný chlapík v teplákoch. Tváril sa naštvane.

„Kde sa flákaš? Čo nedvíhaš telefón?“ osopil sa na Zuzanu.

„Vybíl sa mi,“ odvetila previnilo.

„Prepáčte. To ja som ju zdržal,“ zajachtal som na jej obranu a nebolo mi všetko jedno.

„Teba som sa niečo pýtal?“ zhúkol na mňa chlapík a zle si ma premeral. Myslel som si, že mi jednu ubalí.

„Prac sa, lebo ti takú fľasnem, že sa poserieš!“ povedal chlapík. Nie mne. Ale Zuzane. „O päť minút nech si v aute!“

„Dobre, oči!“ povedala ticho.

Takže otec. Pozrime. Starý ako ja. Možno aj mladší.

„Odprevadiš ma?“ pošepkala mi Zuzana, keď chlapík odišiel.

Bufety už zavreli. Lúka za ožraniskom ležala v hmle. Autá na parkovisku zalievala rosa.

„Tu je môj hotel,“ ukázala Zuzana na jedno z nich. Také strieborné.

„A môj tuto,“ ukázal som na škodovku oproti.

„Tak možno zajtra. Dobrú noc,“ povedala Zuzana a striasla sa od zimy.

Keď som sa zobudil, slnko bolo už vysoko. Ale strieborné auto tam už nestálo.

To čipkované prádielko som radšej zahodil. Čo keby mi ho náhodou našla v ruksaku žena?